

Kaupunginjohtajan talousarviokatsaus
11.11.2022
Kaupunginjohtaja Anna-Kristiina Korhonen

Kaupunginjohtajan katsaus

Salon kaupungin vuoden 2023 talousarvio on historiallinen, sillä se on kaupungin ensimmäinen talousarvio, jossa sosiaali- ja terveystalouden palveluihin ei enää varata määrärahoja. Vuoden alussa sosiaali-, terveys- sekä pelastuspalvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle, ja suurimmassa osassa Suomen kunnista ollaan uuden aikakauden alussa.

Kaupungin toimintaan ja talousarviovalmisteluun liittyy nyt paljon epävarmuutta, sillä uudistuksessa on vielä avoimia yksityiskohtia esimerkiksi rahoituksen sekä kuntien ja hyvinvointialueen välisten yhdyspintojen osalta. Koska kyseessä on Suomen kuntahistorian merkittävin uudistus, näkyy se selkeästi talousarvion luvuissa – kaupungin talousarvio on suuruudeltaan alle puolet nykyisestä ja kaupungin henkilöstömäärä vähenee reilulla 1 300 henkilöllä.

On tärkeää, että sosiaali- ja terveystalouden palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle toteutuu palvelujen vaarantumatta, ja että alue kykenee huolehtimaan perustoiminnoista kuten palkanmaksusta, laskutuksesta ja ajanvarauksista sujuvasti heti vuodenvaihteen jälkeen. Olemme kaupunkina suhtautuneet myönteisesti hyvinvointialueen erilaisiin resurssipyyntöihin, jos meidän on sitä ollut mahdollista hyvinvointialueen käyttöön luovuttaa. On kuntalaisten, siirtyvien työntekijöiden ja myös kaupungin etu, että siirtymä tapahtuu mahdollisimman sujuvasti.

Siirtymän hetkellä on tärkeää huolehtia myös kaupunkiin jäävän henkilöstön jaksamisesta ja hyvinvoinnista. Muutos näkyy eittämättä konkreettisenä osana monen arkipäivän työtä. Koska vielä on epäselvää, millaiseksi hyvinvointialueen ja kaupungin yhdyspinnat esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi muodostuvat, on vaikea täysin ennustaa millaiset resurssit ja organisaation kaupunki tähän toimintaan jatkossa tarvitsee. Vuosi 2023 tulee olemaan uuden rakentamisen aikaa.

Vuoden 2020 maaliskuussa alkaneen koronapandemian jäljiltä on monin osin päästy palaamaan jälleen normaaliin tilanteeseen. Sen sijaan Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on tänä vuonna tuonut kaupungille uusia asioita ratkottavaksi.

Tällä hetkellä Salossa on arviolta reilut 900 ukrainalaista joko vastaanottokeskuksissa tai yksityismajoituksessa. Osa ukrainalaista on työllistynyt alueelle ja osalle järjestetään sekä suomen kielen opetusta että muuta koulutusta kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi. Kaupungin varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden piirissä on noin 160 lasta ja nuorta.

Helmikuun lopulla alkanut Venäjän hyökkäyssota vaikuttaa varsinaisten sotatoimien ja pakolaisuuden lisäksi myös välillisesti erityisesti Euroopan taloudelliseen vakauteen ja energiapolitiittisiin ratkaisuihin. Tämä epävarmuus heijastuu luonnollisesti myös kuntatalouteen.

Kaupungin strategian päivitys

Salon vuodelle 2030 ulottuvaa kaupunkistrategiaa on valmisteltu kunnan uuden roolin näkökulmasta keskittyen keinoihin, joilla turvataan kaupungin ja kaupunkiyhteisön elinvoima, kestävä talous ja hyvinvointi. Keskiöön nousevat niin työvoiman saatavuus, sujuva arki kuin laadukkaat palvelut sekä monipuoliset vapaa-ajanvietonmahdollisuudet. Strategiassa nojataan Salon luontaisiin vahvuuksiin ja niiden edelleen kehittämiseen.

Valmistelun aikana on osallistettu ja kuultu monipuolisesti sidosryhmiä, ja palautteet on mahdollisuuksien mukaan tuotu joko suoraan sisältöön tai niitä hyödynnetään strategian toimeenpanon evästyksinä.

Vuosi 2023 tulee olemaan uuden strategian toimeenpanon kannalta merkittävä. Toimeenpanoon tullaan panostamaan, jotta kaupungin organisaatiossa tunnistettaisiin laajasti kunkin yksilön oman työn merkitys strategian tavoitteiden saavuttamisessa ja toiminnan kehittämisessä. Tulevien vuosien aikana haluaisin nähdä kaupunkiyhteisömme lisäävän vuorovaikutusta ja yhteistyötä, jotta voimme yhdessä rakentaa meille kaikille parempaa kaupunkia ja edetä kohti strategiassa mainittuja päämääriä.

Henkilöstö ja johtaminen

Hyvinvointialueuudistuksen tuomasta muutoksesta johtuvan organisaatiouudistuksen valmistelu on talousarviota hyväksyessä vielä kesken, joten talousarvio on laadittu nykyisen, kaupunkiin jäävän organisaation pohjalta. Uusi organisaatio tulee tulevan vuoden aikana rakentaa ennakkoluulottomasti kunnan entisestään korostuva elinvoima- ja sivistystehtävä edellä.

Kuten monet muutkin alat, kamppailee myös kaupunki työvoiman saatavuuden kanssa. Osaavan työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden turvaaminen on kriittistä kaupungin palveluiden ja kehittämisen kannalta. On pidettävä erityisen tarkkaa huolta henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta sekä kehitettävä työnantajamielikuvaa ja rekrytointiprosessia työnhakijalähtöisesti. Johtamisen ja esimiestyön systemaattinen kehittäminen työelämän laadun menetelmin lisäävät mahdollisuuksiamme onnistua tässä tehtävässä.

Toimialojen keskeiset painopisteet

Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluissa keskiöön nousee kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Valtio on myöntänyt korona-avustuksia kasvatukseen ja opetukseen ja ne kohdennetaan oppimisvajeen paikkaamiseen, lisäohjaukseen oppimisen tueksi sekä yhteisöpedagogien palkkaamiseen lukioihin.

Sivistyspalveluissa jatketaan ICT-hankintoja suunnitelmien mukaisesti. Sen jälkeen, kun nuoret vuoden 2023 elokuussa aloittavat toisen asteen opinnot, ovat käytännössä kaikki laajennetun oppivelvollisuuden ja maksuttomuuden piirissä.

Salon tavoittelee UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta. Tätä varten on huolehdittava lasten hyvinvointia tukevista ratkaisuista arjen palveluissa sekä lasten ja nuorten osallisuuden toteutumisesta.

Varhaiskasvatuspalveluiden henkilöstörakennetta muutetaan asteittain kohti vuotta 2030 ja lainsäädännön vaatimuksia. Merkittävä riskitekijä on työvoiman saatavuus, mikä koskee kaupunkia myös laajemmin.

Varhaiskasvatuksen osalta on odotettavissa maksutuottojen pieneneminen johtuen valtion päätöksistä maksujen pienentämisestä. Valtio on luvannut kompensoida kunnille menetykset täysimääräisenä.

Vapaa-ajan palveluissa salolaisten hyvinvointia tuetaan palveluiden kattavalla saatavuudella ja saavutettavuudella. Vapaa-ajan palveluiden turvaaminen kaikille on yksi hyvinvoinnin edistämisen keskeinen tavoite ja myös uuden kaupunkistrategian keskiössä.

Sivistyspalveluiden suunnitelmakauden investointilista on laaja sisältäen muun muassa koulujen, päiväkotien sekä liikuntapaikkojen peruskorjauksia.

Kaupunkikehityspalvelut

Maankäytöllä ja kaavoituksella on merkittävät vaikutukset kaupungin elinvoimaan ja houkuttelevuuteen. Toimialan keskeisenä tavoitteena on, että Salossa on riittävästi kaavoitettuja tontteja houkuttelevilla sijainneilla. Kaavoituksen pullonkauloihin ollaan puuttumassa merkittävillä panostuksilla lisähenkilöstöön.

Kaupungin tilapalveluiden osalta merkittävä muutos tapahtuu, kun iso osa kiinteistöistä vuokrataan vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Kaupungin on seuraavien parin vuoden aikana tehtävä ratkaisu, yhtiöitetäänkö kyseiset kiinteistöt vai myydäänkö ne pois, sillä siirtymäajan jälkeen kaupunki ei voi enää suoraan vuokrata kiinteistöjä hyvinvointialueelle.

Joukkoliikenteen osalta painopiste on ensi vuonna markkinoinnissa, jotta Paikun käyttäjämäärää saadaan nostettua. Lisäksi on tarpeen etsiä alan nousevien kustannusten hillitsemiseksi kestäviä ratkaisuja. Joukkoliikenteen kehittäminen on keskeisessä osassa myös kaupungin uudessa strategiassa. Paikun maksutonta kesäkokeilua on tarkoitus jatkaa ja kokeilua laajennetaan myös hiihtolomaviikolle. Lisäksi lasten kausilippu paikallisliikenteessä halpenee ensi vuonna.

Työllisyyspalveluissa on meneillään useita päällekkäisiä uudistuksia kuntakokeilun jatkuessa tämän vuoden tapaan. TE-palvelut siirtyvät vuoden 2025 alusta kuntien vastuulle, mikäli lakiehdotus hyväksytään. Yhteistyöneuvottelut muiden kuntien kanssa palveluiden järjestämisestä on välttämätön käydä alkuvuodesta 2023. Talousarviossa muutokseen on varauduttu hankkeen projektipäällikön tehtävän perustamisella. Lisäksi vuoden vaihteessa tulee voimaan uusi laki palkkatuesta, mikä osittain vaikeuttaa pitkäaikaistyöttömien työllistämistä.

Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan yksi seuraus ovat kohonneet materiaalien, ruuan ja energian hinnat, jotka muodostavat riskin kaupunkikehityspalveluiden talousarvion pitävyydelle.

Rakennus- ja ympäristövalvonta ja liikelaitos Salon Vesi

Rakennusvalvonnassa valmistaudutaan vuoden 2024 alusta mahdollisesti voimaan tulevaan lakiuudistukseen, jonka myötä muun muassa lupakäytännöt muuttuisivat siten, että jatkossa rakennuslupa ja toimenpidelupa sulautuvat yhdeksi lupamuodoksi, rakentamislupaksi. Rakentamislain luonnoksessa esitetään, että alle 30 m² talousrakennusten osalta ei jatkossa enää tarvittaisi rakentamislupaa. Uudistuksen ennakoidaan lisäävän neuvonnan ja ohjauksen

tarvetta tämän tyyppisissä hankkeissa, sekä myös jälkivalvonnassa tarvittavan resurssin määrää.

Salo ja Somero ovat päättäneet aloittaa ympäristöterveydenhuollossa yhteistyön, jossa Salo toimii vastuukuntana. Molemmissa kaupungeissa säilyy palvelupiste tai palvelupisteitä, joissa saa terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon palveluita. Toiminta on tärkeää saada heti alusta alkaen jouhevaksi ja yhdenmukaiseksi. Tämä tarkoittaa muun muassa käytäntöjen yhtenäistämistä.

Liikelaitos Salon Veden osalta merkittävä riski on verkoston korjausvelka, jota on tarpeen kuroa kiinni hukan minimoimiseksi ja kaupungin omaisuudesta huolehtimiseksi. Vesihuollon kehittämissuunnitelma on tarpeen päivittää ajanmukaisen tilannekuvan saamiseksi ja toiminnan suunnitelmallisuuden parantamiseksi.

Lyhyesti talousluvuista

Tuleva vuosi muuttaa olennaisesti kaikkia talouden tunnuslukuja, joten suora vertailu aikaisempien vuosien lukuihin ei ole mahdollista.

Kaupungin vakituisen henkilöstön määrä vuoden alussa on tämän hetkisen tiedon (6.11.2022) mukaan 1440 ja määräaikaisia arvioidaan olevan 228.

Hyvinvointialueuudistukseen liittyen leikataan vuodelle 2023 kaikkien Manner-Suomen kuntien veroprosenttia 12,64 prosenttiyksiköllä eli Salon kaupungin veroprosentti on ensi vuonna 8,11%.

Verotulojen arvioidaan ensi vuonna olevan 110,3 ja valtionosuuksien 28,5 milj. €.

Ulkoiset ja sisäiset menot ovat yhteensä 192,2 ja tuotot 76,0 milj. €. Henkilöstökustannusten osuus menoista on 94,2 ja ostopalvelujen 55,4 milj. €. Investointeihin esitetään varattavaksi 17,3 milj. €.

Tilikauden ylijäämäksi arvioidaan 6,2 milj. €.

Kaupungin lainakanta asukasta kohti säilyy maan keskiarvoon nähden maltillisena eli 1809 €/asukas (yhteensä 92,3 milj. €).